

Частична предварителна оценка на въздействието

Институция:

Министерство на образованието и науката

Нормативен акт: Проект на Постановление на Министерския съвет за изменение на Постановление № 328 на Министерския съвет от 2015 г. за определяне на средствата от държавния бюджет за издръжка на обучението в държавните висши училища в зависимост от комплексна оценка за качеството на обучението и съответствието му с потребностите на пазара на труда (ПМС № 328 от 2015 г.)

Не е включен в законодателна/оперативна програма на Министерския съвет

Включен е в законодателната/оперативната програма на Министерския съвет за:

Лице за контакт:

Соня Кръстанова - директор на дирекция „Финанси“ в Министерството на образованието и науката

Телефон и ел. поща:

тел.: 02 9217 413
e-mail: s.krastanova@mon.bg

1. Проблеми за решаване:

1.1. Кратко опишете проблема/проблемите и причините за неговото/тяхното възникване. По възможност посочете числови стойности.

Проблем: „Необходимо е разпоредбите на ПМС № 328 от 2015 г. да се актуализират съгласно приетия Закон за държавния бюджет за 2023 г. и по-конкретно с утвърдените в чл. 16, ал. 4 трансфери за държавните висши училища“

Финансирането на държавните висши училища (ДВУ) се осъществява чрез трансфери от държавния бюджет и собствени приходи, а основен елемент на трансферите от държавния бюджет е издръжката на обучението. По силата на чл. 91, ал. 2, т. 3 от Закона за висшето образование (ЗВО) един от компонентите при формиране на издръжката на обучението е комплексната оценка за качеството на обучението и съответствието му с потребностите на пазара на труда, формирана въз основа на критерии, определени с акт на Министерския съвет, в случая ПМС № 328 от 2015 г.

Съгласно Постановление № 328 на МС от 2015 г. средствата от държавния бюджет за издръжка на обучението в държавните висши училища се определят в зависимост от комплексна оценка за качеството на обучението и съответствието му с потребностите на пазара на труда.

Комплексната оценка за качеството на обучението се формира на базата на индикатори със съответна тежест, групирани по основни дейности в образованието като учебен процес, научни изследвания и реализация на пазара на труда. За информационна база на индикаторите се използва Рейтинговата система

на висшите училища в Република България, администрирана от Министерството на образованието и науката. В комплексната оценка са включени индикатори, за които е налице пълна, точна и проверима информация.

Стратегията за развитие на висшето образование в Република България за периода 2014 - 2020 г. си постави като основна цел да създаде условията за съществено повишаване на качеството на ВО. Една от най-важните мерки беше промяна на финансовия модел с такъв, който стимулира качеството на обучение и приложимостта му към потребностите на трудовия пазар. В Плана за изпълнение на Стратегията беше предвидено делът от средствата за издръжка на обучението, които се получават въз основа на комплексна оценка за качеството на обучението и съответствието му с потребностите на пазара на труда, да нарасне на 55 на сто през 2019 г. и да достигне 60 на сто през 2020 г. Към настоящия момент мярката е постигната - анализът на данните показва, че за 2023 година средствата за държавните висши училища, определени в зависимост от комплексната оценка за качеството на обучение и съответствието му с потребностите на пазара на труда, достигат относителен дял от 61,4 % към общия размер на средствата за издръжка на обучението.

С приетия от НС и обнародван в бр. 66 от 01.08.2023 г. на „Държавен вестник“ Закон за държавния бюджет на Република България за 2023 г. са определени трансферите от бюджета на Министерството на образованието и науката (МОН) за Българската академия на науките и за държавните висши училища. Утвърдените с чл. 16, ал. 4 от закона трансфери за държавните висши училища включват средства за издръжка на обучението, определени в съответствие с предложените с настоящия проект на акт промени в коефициентите на методиката по същото постановление. Това налага регулативна намеса в ПМС № 328 от 2015 г., с което да се приемат изменения в Приложение № 2 регламентиращо Методика за определяне на коефициента на висше училище по професионално направление.

1.2. Посочете възможно ли е проблемът да се реши в рамките на съществуващото законодателство чрез промяна в организацията на работа и/или чрез въвеждане на нови технологични възможности (например съвместни инспекции между няколко органа и др.).

Разрешаването на проблема не може да се осъществи в рамките на съществуващото законодателство, чрез промяна в организацията на работа и/или чрез въвеждане на нови технологични възможности.

1.3. Посочете защо действащата нормативна рамка не позволява решаване на проблема/проблемите

Описаното в раздел „Проблеми за решаване“ налага необходимост от актуализиране на коефициентите определени в Приложение № 2 на ПМС № 328 от 2015 г. Това няма как да се осъществи без регулация в действащата нормативна рамка и изменение на постановлението. Това води до извода, че в конкретния казус действащата нормативна рамка не позволява разрешаването на идентифицирания проблем.

1.4. Посочете задължителните действия, произтичащи от нормативни актове от по-висока степен или актове от правото на ЕС.

Неприложимо.

1.5. Посочете дали са извършени последващи оценки на нормативния акт или анализи за изпълнението на политиката и какви са резултатите от тях?

Не са извършвани последващи оценки.

2. Цел:

Ключови аспекти на политиката за осигуряване на висше образование, целящо успешна реализация през целия живот са поддържане на необходимото качество на висше образование в отговор на динамиката на обществените процеси и увеличаване на съгласуването между потребностите на бизнеса и обществото от една страна, и обучението във висшите училища от друга.

Предложените промени имат за цел да надградят провежданата от МОН политика за осигуряване на високо качество на обучението във висшите училища и обезпечаване пазара на труда с подготвени специалисти в средносрочен и дългосрочен план. Целите, които ще се постигнат чрез предложените нормативни промени са:

- усъвършенстване на механизма за диференцирано финансиране чрез прецизиране на отделни елементи, като се запази и следва концепцията, заложена в Закона за висшето образование и подзаконовите нормативни разпоредби;
- концентриране на финансирането в професионалните направления и висшите училища, получили по-висока оценка за качество и съответствие с потребностите на пазара на труда;
- реструктуриране на обучението във ВУ към професионални направления, за които се очаква бъдещ недостиг от кадри на пазара на труда.

Посочете определените цели за решаване на проблема/проблемите, по възможно най-конкретен и измерим начин, включително индикативен график за тяхното постигане. Целите е необходимо да са насочени към решаването на проблема/проблемите и да съответстват на действащите стратегически документи.

3. Заинтересовани страни:

Очаква се предложените промени в Постановление № 328 на Министерския съвет от 2015 г. да окажат въздействие върху следните заинтересовани страни:

Пряко заинтересовани страни:

- Студентите - 126 338 студенти в редовно форма на обучение и 18 357 в задочна форма на обучение
- Докторанти - 3553 докторанти в редовна форма на обучение и 1573 докторанти в задочна форма на обучение;

Данните са от Регистъра на всички действащи, прекъснали и завършили студенти и докторанти по степени на обучение и по професионални направления, поддържан от Националния център за информация и документация (НАЦИД).

- Държавните висши училища – 33 на брой;
- Преподавателите в държавните висши училища;
- Административният персонал в държавните висши училища, върху който оказват влияние разпоредбите на акта.

Косвено заинтересовани страни:

- Кандидат студентите, част от които ще бъдат бъдещите адресати на образователния процес в държавните висши училища;
- Институции и организации, пряко заинтересовани от подготовката на специалисти в ДВУ: малки и средни предприятия, фирми, държавни и общински органи.
- Обществото като цяло, доколкото последиците от предлаганите промените ще се отнесат и към всички граждани в Република България.

Посочете всички потенциални заинтересовани страни/групи заинтересовани страни (в рамките на процеса по извършване на частичната предварителна частична оценка на въздействието и/или при обществените консултации по чл. 26 от Закона за нормативните актове), върху които предложенията ще окажат пряко или косвено въздействие (бизнес в дадена област/всички предприемачи, неправителствени организации, граждани/техни представители, държавни органи/общини и др.).

4. Варианти на действие. Анализ на въздействията.

Вариант 1 „Без действие“:

Описание:

При варианта „Без действие“ не се предприемат никакви действия, които да са пряко насочени към разрешаването на дефинирания проблем. Така нормативната уредба и по-специално ПМС № 328 от 2015 г. ще остане в настоящата си редакция.

В случай на прилагане на този вариант на действие няма да се даде адекватен отговор на описаните обстоятелства, свързани с необходимостта от синхронизиране и актуализиране на правната уредба.

На база анализа на наличните данни следва да се обобщи, че Вариант 1 не е препоръчителен за решаване на идентифицирания проблем.

Положителни (икономически/социални/екологични) въздействия:

При приложението на този вариант не се идентифицират положителни въздействия върху нито една от заинтересованите страни.

(върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни)

Отрицателни (икономически/социални/екологични) въздействия:

В случай на бездействие няма да се извърши промяна на коефициентите в Приложение № 2 на ПМС № 328 от 2015 г., които да съответстват на определените трансфери за държавните висши училища със Закона за държавния бюджет за 2023 г.

Специфични въздействия: няма

Въздействия върху малките и средните предприятия:

Прилагането на Вариант 1 няма да окаже влияние върху МСП.

Административна тежест: няма

1.1. Опишете качествено (при възможност – и количествено) всички значителни потенциални икономически, социални и екологични въздействия, включително върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни. Пояснете кои въздействия се очаква да бъдат значителни и кои второстепенни.

1.2. Опишете специфичните въздействия с акцент върху малките и средните предприятия и административната тежест (задължения за информиране, такси, регулаторни режими, административни услуги и др.)

Вариант 2 „Инициатива за регулаторни мерки с приемане на Постановление на Министерския съвет за изменение на ПМС № 328 от 2015 г.

С предлаганите промени в ПМС № 328 от 2015 г. ще се прецизират отделни елементи и ще се усъвършенства механизмът за диференцирано финансиране, запазвайки концепцията, заложена в Закона за висшето образование и подзаконовите нормативни разпоредби. По този начин се продължава политиката, заложена в Стратегията за развитие на висшето образование за концентриране на финансирането в професионалните направления и висшите училища, получили по-висока оценка за качество и съответствие с потребностите на пазара на труда и за реструктурирането му към професионални направления, за които се очаква бъдещ недостиг от кадри на пазара на труда.

В по-конкретен вид коефициентите в Приложение № 2, които се изменят в настоящия проект на ПМС са следните:

- т. 3 от Приложение № 2 - коефициентът за научни изследвания;
- т. 4 от Приложение № 2 - коефициентът за реализация на пазара на труда;
- т. 6 от Приложение № 2 - коефициентът за професионални направления с очакван бъдещ недостиг на пазара на труда;
- т. 6.2.1 от Приложение № 2 - коефициентът за висшите училища, определени на първо място съгласно т.5.1;
- т. 6.2.2 от Приложение № 2 - коефициентът за висшите училища, определени на второ място съгласно т. 5.1.

Предлаганата регулация е в израз на една от водещите политики на Министерството на образованието и науката свързана с оценката и развитието на висшето образование в страната и повишаване на ефективността на публичните разходи в сектора. В този контекст е отчетена необходимостта от инвестиции в областите на висшето образование за осъществяване на подготовка на специалисти съобразно нуждите на българската икономика.

Положителни (икономически/социални/екологични) въздействия:

Чрез прилагането на този вариант на действие ще се разреши описания проблем като подзаконовата нормативна уредба ще се синхронизира с приетия Закон за държавния бюджет на Република България за 2023 г. и по-конкретно определените в чл. 16, ал. 4 трансфери за държавните висши училища.

Освен това ще се усъвършенстват някои от действащите коефициенти в Приложение № 2 на ПМС № 328 от 2015 г.

(върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни)

Отрицателни (икономически/социални/екологични) въздействия:

В хода на извършените проучвания не се установяват отрицателни въздействия върху заинтересованите страни.

(върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни)

Специфични въздействия: няма

Въздействия върху малките и средните предприятия:

Прилагането на Вариант 2 няма да окаже влияние върху МСП.

Административна тежест: Вариант 2 няма да окаже въздействие върху административната тежест.

(въздействията върху малките и средните предприятия; административна тежест)

1.1. Опишете качествено (при възможност – и количествено) всички значителни потенциални икономически, социални и екологични въздействия, включително върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни. Пояснете кои въздействия се очаква да бъдат значителни и кои второстепенни.

1.2. Опишете специфичните въздействия с акцент върху малките и средните предприятия и административната тежест (задължения за информиране, такси, регулаторни режими, административни услуги и др.)

Вариант 3 „Нерегулативна намеса“ - В конкретния случай този вариант е неприложим, тъй като решаването на проблема е възможно единствено чрез изменение на действащата нормативна уредба.

5. Сравняване на вариантите:

Степени на изпълнение по критерии: 1) висока; 2) средна; 3) ниска.

		Вариант 1 „Без действие“	Вариант 2
Ефективност	Цел: Усъвършенстване на механизма за диференцирано финансиране чрез прецизиране на отделни елементи	3	1
Ефикасност	Цел: Усъвършенстване на механизма за диференцирано финансиране чрез прецизиране на отделни елементи	3	1
Съгласуваност	Цел: Усъвършенстване на механизма за диференцирано финансиране чрез прецизиране на отделни елементи	3	1

1.1. Сравнете вариантите чрез сравняване на ключовите им положителни и отрицателни въздействия.

1.2. Посочете степента, в която вариантите ще изпълнят определените цели, съгласно основните критерии за сравняване на вариантите:

ефективност, чрез която се измерва степента, до която вариантите постигат целите на предложението;

ефикасност, която отразява степента, до която целите могат да бъдат постигнати при определено ниво на ресурсите или при най-малко разходи;

съгласуваност, която показва степента, до която вариантите съответстват на действащите стратегически документи.

6. Избор на препоръчителен вариант:

По идентифицирания проблем се установи, че изборът на Вариант 2 и предприемане на регулаторни мерки би бил най-подходящ за прилагане.

Аргументите за това са свързани със следното:

1. Вариант 2 се отличава с най-висока степен на ефективност, във връзка с неговата целесъобразност и с най-висок потенциал за постигане на целите.
2. Вариант 2 се характеризира с най-висока степен на ефикасност сред идентифицираните варианти на действие с оглед на ефекта за заинтересованите страни и за обществото.
3. Вариант 2 съдържа най-голям потенциал за изпълнение на държавната политика, насочена към оценката и развитието на висшето образование в страната и повишаване на ефективността на публичните разходи в сектора.

Посочете препоръчителните варианти за решаване на поставения проблем/проблеми.

6.1. Промяна в административната тежест за физическите и юридическите лица от прилагането на препоръчителния вариант (включително по отделните проблеми):

- Ще се увеличи
- Ще се намали
- Няма ефект

Прилагането на Вариант 2 няма да въздейства по отношение на административната тежест.

1.1. Изборът следва да е съотносим с посочените специфични въздействия на препоръчителния вариант за решаване на всеки проблем.

1.2. Ако се предвижда въвеждането на такса, представете образуването на нейния размер съгласно Методиката по чл. 7а от Закона за ограничаване на административното регулиране и административния контрол върху стопанската дейност.

6.2. Създават ли се нови/засягат ли се съществуващи регулаторни режими и услуги от прилагането на препоръчителния вариант (включително по отделните проблеми)?

- Да
- Не

Прилагането на Вариант 2 няма да засегне съществуващи регулаторни режими и услуги.

1.1. Изборът следва да е съотносим с посочените специфични въздействия на избрания вариант.

1.2. В случай че се предвижда създаване нов регулаторен режим, посочете неговия вид (за стопанска дейност: лицензионен, регистрационен; за отделна стелка или действие: разрешителен, уведомителен; удостоверителен и по какъв начин това съответства с постигането на целите).

1.3. Мотивирайте създаването на новия регулаторен режим съгласно изискванията на чл. 3, ал. 4 от Закона за ограничаване на административното регулиране и административния контрол върху стопанската дейност.

1.4. Посочете предложените нови регулаторни режими отговарят ли на изискванията на чл. 10 – 12 от Закона за дейностите по предоставяне на услуги.

1.5. Посочете изпълнено ли е изискването на § 2 от Допълнителните разпоредби на Закона за дейностите по предоставяне на услуги.

1.6. В случай че се изменят регулаторни режими или административни услуги, посочете промяната.

6.3. Създават ли се нови регистри от прилагането на препоръчителния вариант (включително по отделните проблеми)?

- Да
- Не

Прилагането на Вариант 2 няма да доведе до създаване на нови регистри.

Когато отговорът е „Да“, посочете регистрите, които се създават и по какъв начин те ще бъдат интегрирани в общата регистрова инфраструктура.

6.4. По какъв начин препоръчителният вариант въздейства върху микро-, малките и средните предприятия (МСП) (включително по отделните проблеми)

- Актът засяга пряко МСП
- Актът не засяга МСП

Проектът на Постановление не засяга МПС.

Изборът следва да е съотносим с посочените специфични въздействия на препоръчителния вариант.

6.5. Потенциални рискове от прилагането на препоръчителния вариант (включително по отделните проблеми):

Не са налице потенциални рискове от прилагането на Вариант 2.

Посочете възможните рискове от прилагането на препоръчителния вариант, различни от отрицателните въздействия, напр. възникване на съдебни спорове и др.

7. Консултации:

- Проведени са консултации

Посочете основните заинтересовани страни, с които са проведени консултации. Посочете резултатите от консултациите, включително на ниво ЕС: спорни въпроси, многократно поставяни въпроси и др.

- Предстоят обществени консултации по чл. 26 от Закона за нормативните актове

Провеждането на обществени консултации се осъществява по чл. 26 от Закона за нормативните актове.

Обобщете най-важните въпроси за обществени консултации. Посочете индикативен график за тяхното провеждане и видовете консултационни процедури.

8. Приемането на нормативния акт произтича ли от правото на Европейския съюз?

- Да
- Не

Приемането на нормативния акт не произтича от правото на Европейския съюз.

1.1. Посочете изискванията на правото на Европейския съюз, включително информацията по т. 6.2 и 6.3, дали е извършена оценка на въздействието на ниво Европейски съюз, и я приложете (или посочете връзка към източник).

1.2. Изборът трябва да съответства на посоченото в раздел 1, съгласно неговата т. 1.5.

9. Изисква ли се извършване на цялостна предварителна оценка на въздействието поради очаквани значителни последици?

- Да
- Не

Не се изисква извършване на цялостна предварителна оценка на въздействието поради очаквани значителни последици.

(преценка съгласно чл. 20, ал. 3, т. 2 от Закона за нормативните актове)

10. Приложения:

Приложете необходимата допълнителна информация и документи.

11. Информационни източници:

1. [ПМС № 328 от 2015 г.](#)
2. [Закон за държавния бюджет на Република България за 2023 г.](#)

3. [Закон за висшето образование;](#)
4. [Стратегия за развитие на висшето образование в Република България 2021 - 2030 г.;](#)
5. [План за изпълнение на Стратегията за развитие на висшето образование в Република България за периода 2014 - 2020 г.;](#)
6. [Тригодишен план за изпълнение на Стратегията \(2021-2024 г.\);](#)
7. [НАЦИД - Регистър на всички действащи , прекъснали и завършили студенти и докторанти по степени на обучение и по професионални направления](#)

Посочете изчерпателен списък на информационните източници, които са послужили за оценка на въздействията на отделните варианти и при избора на вариант за действие: регистри, бази данни, аналитични материали и др.

12. Име, длъжност, дата и подпис на директора на дирекцията, отговорна за извършването на частичната предварителна оценка на въздействието:

Име и длъжност: Соня Кръстанова, директор на дирекция „Финанси“ в Министерството на образованието и науката

Дата: 28.08.2023 г.

Подпис:

28.8.2023 г.

X

_____
Соня Кръстанова
Директор на дирекция Финанси
Signed by: Dima Ivanova Kotseva